

Posudek oponenta bakalářské práce

Petra Hilmarová, *Představení panpsychismu*

Panpsychismus nabízí velice elegantní řešení otázky „jak si může hmota začít uvědomovat okolní svět a sebe sama?“, kterou řeší tak, že postuluje veškerou hmotu, nebo jen některá neživá přírodní jsoucna (podle konkrétní verze panpsychismu), jako již do určité míry vědomé. Aby nebyl panpsychismus úplně absurdní – tedy aby neříkal, že například atom stolu si je stejně vědom sama sebe a svého okolí jako člověk – operuje s hypotézou, že vědomí je „škálovatelné“ (např. na procenta, kdy bychom mohli říci, že člověk má 100 % vědomí a atom stolu jen, dejme tomu, jakousi jednu miliontinu procenta). Jak bychom si ale mohli představit tuto miliontinu procenta vědomí? Z běžné zkušenosti se spíše zdá, že vědomí je binární kategorie (jsem při vědomí, nebo jsem v bezvědomí – nespím, spím). Proč by tedy atom nemohl být v bezvědomí? A jak by tato jednotlivá „mini-vědomí“ měla dávat dohromady ono celkové, lidské vědomí?

To jsou pouze jedny z mnoha problémů, který mě osobně, stejně jako jiné autory, u panpsychismu napadají. Přesto je to teorie velice atraktivní a potenciálně revoluční. Autorka předkládané práce si klade za cíl téma panpsychismu pouze představit, což bezesporu splňuje. S výkladovou literaturou pracuje dobře, ačkoli možná až moc často cituje, čemuž se však u práce, která představuje nějaké téma, dá jen poměrně těžko vyhnout. Do tématu uvádí čtenáře poměrně zdatně, až na krkolomné překlady anglických originálů a občasné překlapy. Práci by prospěla editace a možná i přihlídnutí k již existující česky přeložené literatuře na toto téma, ačkoli jí je v současnosti velice málo (osobně vím jen o jedné monografii,¹ ovšem je možné, že jich bude více). Jelikož se jedná o úvodní, přehledovou studii a téma je velice komplexní a do hloubky propracované u všech pojednávaných autorů, stálo by za to se v navazující magisterské práci, pokud se autorka rozhodne pokračovat, zaměřit se blíže na jeden problém nebo jednoho autora a analyzovat jej podrobněji.

Práci doporučuji k obhajobě s hodnocením výborně.

25. května 2024

Mgr. Marek Vodička

Katedra filosofie

¹ Mihálik, J., Hill, J., *Vědomí bez redukce: Antologie esejů ze současné filosofie mysli*. Praha, Smršť 2015.